

نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

صدیق اسدی

دانشگاه آزاد تبریز

seddiq.asadi@gmail.com

ابوالفضل هاشم زاده

دانشگاه آزاد تهران

majnon55@yahoo.com

چکیده

هدف تحقیق حاضر بررسی نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان بود. برای این منظور ۲۸۰ دانش آموز سال سوم دوره دوم متوسطه نواحی پنجگانه شهر تبریز به صورت خوشه ای تصادفی به عنوان نمونه انتخاب و به یک پرسشنامه پاسخ دادند. روش تحقیق از نظر هدف همبستگی و براساس ماهیت، توصیفی - پیمایشی بود. پرسشنامه ها محقق ساخته بوده و پس از توزیع و تکمیل پرسشنامه ها توسط شرکت کنندگان، داده های جمع آوری شد. برای تحلیل داده ها، آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و درصد)، تحلیل عاملی تأییدی و تی تک نمونه ای از طریق نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که می توان ۴ عامل، از بین ۱۳ متغیر بررسی شده را استخراج نمود. نتایج آزمون تی نشان داد که میانگین روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن معنی دار است ($p < 0/05$). یافته ها نشان داد که آموزش و پرورش نقش اساسی در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان نقش دارد.

واژگان کلیدی: آموزش و پرورش، جهانی شدن، نفوذ فکری و فرهنگی، بیگانه

با توجه به تغییرات سریع علم و فن آوری در دهه اخیر، بعید به نظر نمی رسد که به تبع آن، ایده هایی نوین نیز برای یکپارچه سازی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، علمی و تکاملی در جهان از سوی صاحب نظران مطرح شود. به نظر می رسد جهان به سرعت به طرف یکپارچه شدن در حال حرکت است. فن آوری اطلاعات مهمترین ابزار برای دست یابی به این ایده کلی تحت عنوان جهانی شدن^۱ است. جهانی شدن در کشورهای توسعه یافته باعث پیشرفت در عرصه فرهنگی می شود. چراکه این پدیده با عقاید و باورهای آنان مطابقت دارد. در کشورهای در حال توسعه، وضعیت متفاوت است. بدین ترتیب که این کشورها با سیل خروشان فرهنگ های غربی مواجه می شوند که اکثر آنها با اصول و موازین فرهنگی حاکم در این ملل مغایرت دارد. کشور ما نیز از این قاعده مستثنا نیست. کشورهای غربی قصد دارند به شکل های گوناگون و با استفاده از حربه جهانی شدن و مجهز به فن آوری روز در افکار و فرهنگ ملت ایران نفوذ کنند. بهترین راه برای این منظور، نفوذ در سیستم آموزش و پرورش و به خصوص دانش آموزان است. چونکه طیف وسیعی از افراد را دربر می گیرد. آموزش و پرورش در مقابل هجوم فرهنگ های بی هویت غربی آسیب پذیر باشد، مسلماً باید انتظار نفوذ دشمن در اذهان دانش آموزان و تغییر نگرش ها و باورهای شان داشت. جذاب نمودن رسانه های گروهی به بهانه عرضه فن آوری مدرن با محتوای فکری و فرهنگی غرب، مناسب ترین روش برای نفوذ سریع در افکار دانش آموزان محسوب می شود. پس اگر آموزش و پرورش با روش های کلاسیک دست به مقابله بزند، چندان موفق نخواهد شد چون تنها با ابزارهای روز دنیا می توان نفوذ دشمن را در فکر و فرهنگ دانش آموزان کاهش داد.

مبانی نظری تحقیق

واژه جهانی شدن نخستین بار در زمینه اقتصادی و به تدریج در زمینه های فرهنگی و سیاسی مطرح شده و به خاطر نفوذ در بخش های مختلف اقتصادی و پیدایش مسایل مشترک به ملت های دیگر سرایت کرد (تهرانیان و همکاران، ۱۳۸۰). مهمترین پیامد آن، تشکیل بازار جهانی بود. کشورهای دنیا برای ابراز وجود خود ناچار بودند در آن حضور فعال داشته باشند. پیامد تشکیل بازار جهانی به سال های پایانی ۱۹۶۰ میلادی بر می گردد. طی این سال ها، تحولات گسترده ارتباطات (کاستلر^۲، ۲۰۰۱) و تقسیم کار جهانی، راه را برای جهانی شدن بازارهای اقتصادی و کار گشود. این تحول جهانی نه فقط زمینه های اقتصادی بلکه زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و دیگر شئون زندگی ملل را هموار ساخت (بهکیش، ۱۳۸۰).

جهانی شدن شامل یکپارچه شدن جهان در همه عرصه های مختلف ارتباطی و علمی (الحمادی، ۱۳۸۱)، فشرده شدن جهان و تشدید آگاهی جهانی، وابستگی متقابل جهانی (به نقل از کیانی، ۱۳۸۰)، پدیده های چند وجهی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، نظامی، فناوری و محیط زیست (اومن^۳، ۱۹۹۶)، پیوند مردم جهان در یک جامعه واحد و فراگیر جهانی (آبرو و کینگ^۴، ۱۹۹۰)، شکل گیری شبکه ای از اجتماعات (ریشتر و شولت^۵، ۱۹۹۹) رشد وابستگی متقابل اقتصادی کشورها (صندوق بین المللی پول^۶، ۲۰۰۲)، محو شدن فاصله و فشرده گی زمان و مکان (مک گرو^۷، ۲۰۰۲)، ایجاد سازمان های غیردولتی و شرکت های چندملیتی (جاسبی، ۱۳۸۱؛ معیدفر، ۱۳۸۲). و به طور کل، کم رنگ شدن مرزهای اقتصادی میان کشورها، سهل تر شدن تحرک روزافزون منابع، تکنولوژی، کالا، خدمات و سرمایه و نیروی انسانی در ماورای مرزها، و افزایش تولید و مصرف در کشورها می انجامد (گل محمدی، ۱۳۸۳).

سریع القلم (۱۳۸۴) جهانی شدن را در نوسازی، یعنی روش بهبود زندگی در مسیر بهره برداری از علم و صنعت، سیستمی شدن در سه جهت اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، و رشد قاعده مند روابط بین ملت ها، دولت ها می داند. جهانی شدن، ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی انسان (بیات، ۱۳۸۶؛ جمالی، ۱۳۸۲)، وجه سیاسی جهانی شدن، کاهش نقش دولت-ملت ها و افزایش نقش و اقتدار شرکت ها و سازمان های فراملی است (افروغ، ۱۳۸۷). جهانی شدن فرهنگی همان شکل گیری و گسترش فرهنگی خاص در عرصه جهانی، پدید آیی موجی از همگونی فرهنگی در جهان پدید آورده و ایجاد چالش در فرهنگ منطقه ای و ملی است (گل محمدی، ۱۳۸۶؛ موحد، ۱۳۸۲). گسترش سریع مهاجرت ها و صنعت توریسم، جهانی شدن الگوهای زندگی و مسایل مشترک جهانی، همگی از نمادهای جهانی شدن اجتماعی محسوب می شوند (بیات، ۱۳۸۶؛ صبوری خسروشاهی، کاوسی، حقیقی، ۱۳۹۱).

آثار مثبت جهانی شدن

اولین بعد مثبت، دموکراسی است که نوعی مشارکت جمعی برای اداره امور به خصوص امور حکومتی است (هیرست^۸، ۲۰۰۱). دومین بعد مثبت، انقلاب بوده که وضع موجود را در هم می ریزد و ساختارهای جدیدی را بنا می نهد (مردیها، ۱۳۸۵). بعد سوم، خصوصی سازی، به واگذاری اقتصاد از بخش دولتی به بخش های خصوصی تلقی می گردد (بورتولوتی، فانتینی و سینیسکالکو^۹، ۲۰۰۳). بعد دیگر، لیبرالیسم، همان تجارت آزاد است که نقش اول را در اقتصاد، نه دولت بلکه شرکت های خصوصی ایفا می کند (دهشیار، ۱۳۸۸). برچیدن مرزها و موانع مقابل توسعه جوامع، بعد دیگر آن است (لیکنر^{۱۰}، ۲۰۰۹؛ روتنبرگ^{۱۱}، ۲۰۰۳).

توسعه و ترقی و آگاهی، تأمین آزادی های بیشتر و برچیدن مرزها و ارتباط افراد با هم دیگر، رشد اقتصادی، کاهش نرخ بیکاری و اشتغال زایی، افزایش رفاه و رشد اقتصادی، کاهش خطر جنگ های جهانی (رحمانی و رحمانی، ۱۳۹۲)، حفظ حق اقلیت ها در صورتی تحقق می یابد که تکنولوژی ارتباطات در انحصار کشورها و گروه های خاص نباشد و اقلیت ها بتوانند در برابر یکسان سازی های فرهنگی غرب، مقاومت کنند و دچار بحران هویت و مسخ فرهنگی و فروپاشی نشوند. بالاخره، برنامه ریزی در سطح جهانی از جمله ابعاد مثبت دیگر محسوب می شوند (بهکیش، ۱۳۸۰).

آثار منفی جهانی شدن

اولین بعد منفی، کاهش تسلط دولت های ملی از طریق نفوذ آشکار در اقتصاد و قوانین است (حجازی، ۱۳۸۲). دومین بعد، نفوذ فرهنگی و فکری با انحصار فن آوری های ارتباطات و رایانه ای توسط دولت های غربی می باشد (رادفر و خمه، ۱۳۸۷). سومین بعد، تخریب لیبرالیسم ملی با تبلیغ در عرصه های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی می باشد. بعد منفی دیگر، رشد فرقه گرایی و قومیت از طریق همسان سازی (تربیت آدم های خودخواه، منفعت طلب و بی گذشت) است. بعد دیگر، مصرف گرایی در ملل جهان سوم و وابستگی به صنایع غرب می باشد. تعطیلی صنایع بومی و دستی (نادیده گرفتن توانمندی های بالقوه ملل در حال توسعه) بعد دیگر آن است (گل محمدی، ۱۳۸۶؛ موحد، ۱۳۸۲).

از دیگر ابعاد منفی می توان به تغییر عادات و رویه های زندگی قبلی، عقب ماندگی، سلب آزادی افراد، فقر و توزیع نابرابر درآمدها، بی ثباتی سیستم فرهنگی بویژه در کشورهای جهان سوم (بهکیش، ۱۳۸۰)، پیدایش مشکلات جهانی از قبیل آلودگی محیط زیست، گرم شدن کره زمین، ایدز، تروریسم، قاچاق بین المللی اشاره نمود (رحمانی و رحمانی، ۱۳۹۲؛ رادفر و خمه، ۱۳۸۷).

نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان به بهانه جهانی شدن

کشورهای غربی، هزینه های کلانی را صرف تربیت افراد و برنامه های فرهنگی با هدف ترویج فرهنگ غربی، برچیدن اصول اخلاقی و انسانی و بی هویت ساختن دانش آموزان می کنند. برنامه های جایگزین ساختن فرهنگ غربی به جای فرهنگ انسانی و اسلامی، شامل مسخ و از بین بردن ارزش ها و روحیه اسلامی دانش آموزان، دگرگون سازی اندیشه و آرمان های الهی و از بین بردن ایمان اسلامی، ریشه کن کردن فرهنگ ملی و فرو ریختن ارزش های بومی، حاکمیت بخشی به ارزش های مادی و ترویج دنیاگرایی، تقویت فرهنگ مصرف گرایی و وابستگی از طریق تبلیغ کالاهای خارجی و ورود فرهنگ غرب، از بین بردن وحدت ملی، القاء تعارض بین توسعه و ارزش های انقلاب اسلامی، ایجاد روحیه یاس و ناامیدی و بالاخره تضعیف و نابود کردن فرهنگ خود باوری و استقلال و تعصبات مثبت دینی و ملی از است (رادفر و خمه، ۱۳۸۷؛ سلیمی و نصیری، ۱۳۸۶).

در مجموع، این برنامه ها حول یک محور عمده یعنی بی توجهی به فرهنگ اسلامی، از راه مسخ ارزش های اسلامی و دینی، تضعیف همه جانبه تفکر و استدلال مردم و ترویج و تحمیل ارزش ها و فرهنگ غربی جهت دستیابی به اهداف شوم سیاسی و اقتصادی غرب انجام می پذیرد. دستیابی به این اهداف تهاجم فرهنگی با سیاست نظم نوین جهانی شدن همخوانی بسیار نزدیکی دارد. سیاست نظم نوین جهانی شدن، سیاستی است که هدف آن، ایجاد یک جهان با الگوی واحد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... است. جهانی که در آن تمام کشورها تحت یک نظم واحد و بر اساس الگویی واحد به زندگی بین المللی خود ادامه می دهند (بهکیش، ۱۳۸۰؛ رحمانی و رحمانی، ۱۳۹۲).

مراحل جلوگیری از نفوذ فرهنگ غرب در دانش آموزان

مرحله اول، آموزش بینش ها و باورها به دانش آموزان، از طریق تغییر باورها و بینش های منطقه ای و بومی است. (احمدی نژاد و مجیدی، ۱۳۸۵؛ لقمانی، ۱۳۸۵). مرحله دوم آموزش ارزش ها و گرایش ها به دانش آموزان است. باید تعیین نمود در فرهنگ ملی، چه چیزی ارزش است و چه چیزی ضد ارزش. ارزش ها اعتباری نیستند بلکه یک دارای ارزش ذاتی می باشند (رضایی، ۱۳۸۷). مرحله سوم، آموزش رفتارها و کردارها به دانش آموزان (به عنوان نتیجه بازدهی دو مرحله قبلی) می باشد (هاشمی، ۱۳۸۰).

روش های مقابله با نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان

روش نخست، مطالعه و تحقیق در مورد مسایل فرهنگی، یعنی بررسی و شناخت اجزاء و عناصر فرهنگ بومی و بیگانه، نقاط قوت و ضعف در فرهنگ، آسیب پذیری و راه ترمیم و مقابله با نفوذ فرهنگ بیگانه می باشد. نیازسنجی به شناخت نیازها و برنامه ریزی برای بر آوردن صحیح و اصولی آنها دومین روش محسوب می شود. سومین روش، ساماندهی فعالیت های فرهنگی به صورت متمرکز، یعنی ایجاد یک مرکز و سازمان برای مطالعه و برنامه ریزی فرهنگی برای مقابله با تهاجم فرهنگی است. در گسترش فرهنگ معنویت، بعنوان روش چهارم، تلاش برای ارتقاء جایگاه معنویات در دانش آموزان به صورت سمعی و بصری است. روش دیگر، سواد رسانه ای^{۱۲}، چارچوبی برای دسترسی، تحلیل، ارزشیابی و به کارگیری رسانه می باشد. در روش دیگر، گسترش تفکر انتقادی و مهارت های تولید پیام برای رشد فرهنگ رسانه ای قرن ۲۱ مورد نیاز است. خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی، به عنوان روش بعدی، با تشکیل جلسات گروهی می توان به دانش آموزان برای شناخت فرهنگ سازنده و مخرب انجام می پذیرد.

ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی با توجه به مفاخر فرهنگی، اسلامی و ملی، روش دیگر مقابله است. تقویت زبان فارسی به عنوان یک نماد ملی و یکی از ارکان نظام فرهنگی در کشور است. روش دیگر، بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی نظری فرهنگ و ارزش های اسلامی است. روش دیگر، برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی با کشورهای همگون از طریق رسانه های دیداری و شنیداری، به منظور آشناسازی دانش آموزان را با فرهنگ های ملل اسلامی متناسب با فرهنگ ملی و اسلامی خود است. حمایت مادی از آموزش و پرورش، روش دیگری است که باید محور مجریان حکومتی باشد. روش دیگر، تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون از راه تهیه فیلم ها و برنامه های مناسب فرهنگ و نیازهای روز جامعه است. روش پایانی، تأمین معقول نیازهای رشدی دانش آموزان در همه ابعاد رشدی (جسمی، روانی، اخلاقی، اجتماعی، عاطفی) برای انتقال فرهنگ اسلامی می باشد.

در حال حاضر، دانش آموزان توجه وافری به رسانه های جذاب بیگانه نشان می دهند. این هشدار جدی برای مسخ فرهنگ اسلامی در آینده نه چندان دور توسط همین دانش آموزان است. این امر سبب شده که محققان و دست اندرکاران به فکر بیافتند تا تحقیقات دامنه داری در این رابطه انجام دهند. تاکنون در مورد روش های مقابله با فرهنگ غرب در دانش آموزان تحقیقی صورت نگرفته است. لذا هدف این تحقیق، بررسی روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن و نقش آن در نفوذ فکری و فرهنگی دشمن در دانش آموزان است.

اهداف پژوهش

- ۱- شناسایی روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان
- ۲- تعیین نقش آموزش و پرورش برای مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان

فرضیه های پژوهش

- ۱- روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان کدامند؟
- ۲- نقش آموزش و پرورش برای مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان چگونه است؟

روش پژوهش

روش های جمع آوری داده ها، کتابخانه ای و میدانی نظیر پرسشنامه بود. پژوهش حاضر از نظر هدف همبستگی و براساس ماهیت و روش تحقیق، توصیفی - پیمایشی است. برای جمع آوری داده ها از یک پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد.

نمونه آماری و روش نمونه گیری

۲۸۰ دانش آموز پسر سال سوم دوره دوم متوسطه از نواحی پنجگانه آموزش و پرورش شهر تبریز که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بوده، بر اساس جدول مورگان و کرجسی (۱۹۷۰) و با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای تصادفی انتخاب شدند. بعد از یک نشست کوتاه با دانش آموزان هدف مطالعه حاضر و موارد استفاده از نتایج آن برای مواجهه با نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در آموزش و پرورش توضیح داده شد. سپس پرسشنامه های آماده شده بین آنان توزیع گردید.

ابزار جمع آوری اطلاعات

پرسشنامه نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان، محقق ساخته بوده و به منظور شناسایی روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن و نقش آن در نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه استفاد می شود. این پرسشنامه از ۳۹ گویه تشکیل شده و دارای ۱۳ مؤلفه است و هر مؤلفه شامل ۳ گویه بوده و بر اساس مقیاس لیکرت در ۵ گزینه از ۱=خیلی مخالفم، ۲=مخالفم، ۳=نظری ندارم، ۴=موافقم، ۵=خیلی موافقم ساخته شده است. حداقل نمره ۳۹ و حداکثر آن نیز ۱۹۵ می باشد. به منظور تعیین همسانی درونی و پایانی این پرسشنامه از ضریب آلفای کراباخ توسط نرم افزار اسپس نسخه ۱۸ استفاده شد. به همین منظور، این آزمون بر روی ۳۰ نفر از مشتریان شرکت های تولیدی اجرا شد. نتایج آن برای هر ۵ مؤلفه در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۱. نتایج بررسی پایایی مقیاس نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

مؤلفه ها	گویه ها	ضریب آلفای کراباخ	مؤلفه ها	گویه ها	ضریب آلفای کراباخ
مطالعه و تحقیق فرهنگی	۳، ۲، ۱	۰/۸۳۵	تقویت زبان فارسی	۲۴، ۲۳، ۲۲	۰/۸۴۳
نیازسنجی	۶، ۵، ۴	۰/۷۵۰	بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی	۲۷، ۲۶، ۲۵	۰/۸۹۷
ساماندهی فعالیت های فرهنگی	۹، ۸، ۷	۰/۷۴۴	برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی	۳۰، ۲۹، ۲۸	۰/۸۸۶
گسترش فرهنگ معنویت	۱۲، ۱۱، ۱۰	۰/۷۳۴	حمایت مادی از آموزش و پرورش	۳۳، ۳۲، ۳۱	۰/۷۶۸
سواد رسانه ای	۱۵، ۱۴، ۱۳	۰/۷۳۱	تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون	۳۶، ۳۵، ۳۴	۰/۸۴۲
ختی سازی نقشه های ذهنی منفی	۱۸، ۱۷، ۱۶	۰/۸۹۶	تأمین معقول نیازهای رشدی	۳۹، ۳۸، ۳۷	۰/۸۷۵
ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی	۲۱، ۲۰، ۱۹	۰/۷۵۱	جمع	کل گویه ها	۰/۹۱۱

برای بررسی روایی پرسشنامه از نظر ۵ نفر متخصصان و اساتید دانشگاه استفاده شد. نتایج نظرات آنان این بود که این آزمون از روایی محتوای و سازه ای خوبی برخوردار است.

یافته های پژوهش

آزمون نرمال بودن توزیع داده ها

به منظور انتخاب آزمون های آماری مناسب جهت تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده لازم است تا نوع توزیع متغیرها به لحاظ نرمال بودن پراکندگی آنان ارزیابی شود که در این مورد از آزمون اسمیرنوف-کالموگروف استفاده شد.

جدول ۲. آزمون نرمال بودن توزیع نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

متغیرها	آزمون اسمیرنوف کالموگروف	سطح معناداری	متغیرها	آزمون اسمیرنوف کالموگروف	سطح معناداری
مطالعه و تحقیق فرهنگی	۱/۲۳۹	۰/۰۹۳	تقویت زبان فارسی	۱/۲۲۴	۰/۱۰۰

نیازسنجی	۱/۲۷۳	۰/۰۷۸	بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی	۱/۲۱۲	۰/۱۰۶
ساماندهی فعالیت های فرهنگی	۱/۱۹۳	۰/۱۱۶	برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی	۱/۲۳۹	۰/۰۹۳
گسترش فرهنگ معنویت	۱/۲۰۷	۰/۱۰۹	حمایت مادی از آموزش و پرورش	۰/۹۶۰	۰/۳۱۵
سواد رسانه ای	۰/۹۶۰	۰/۳۱۵	تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون	۱/۱۹۱	۰/۱۱۷
خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی	۱/۱۹۷	۰/۱۱۴	تأمین معقول نیازهای رشدی	۱/۰۱۹	۰/۲۵۰
ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی	۱/۰۰۷	۰/۲۶۲			

هنگام بررسی نرمال بودن داده‌ها، ما فرض صفر مبتنی بر اینکه توزیع داده‌ها نرمال است را در سطح خطای ۵ درصد تست می‌کنیم. بنابراین اگر آماره آزمون بزرگتر مساوی ۰/۰۵ بدست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر اینکه داده نرمال است، وجود نخواهد داشت. به عبارت دیگر توزیع داده‌ها نرمال خواهد بود. نتایج جدول (۲) نشان داد که سطح معنی داری برای تمامی متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ بوده و می‌توان داده‌ها را با اطمینان بالایی نرمال فرض کرد.

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
مطالعه و تحقیق فرهنگی	۱۷/۵۱۳	۵/۰۲۴	تقویت زبان فارسی	۱۲/۴۱۵	۶/۹۹۹
نیازسنجی	۲۰/۹۶۹	۵/۵۹۱	بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی	۱۷/۶۶۵	۵/۷۹۸
ساماندهی فعالیت های فرهنگی	۱۷/۷۷۲	۵/۲۷۳	برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی	۱۷/۹۵۱	۵/۰۸۴
گسترش فرهنگ معنویت	۱۵/۶۸۳	۷/۲۸۹	حمایت مادی از آموزش و پرورش	۲۵/۰۳۱	۷/۴۱۴
سواد رسانه ای	۲۷/۰۰۹	۷/۳۰۲	تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون	۱۷/۶۸۳	۵/۰۳۹
خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی	۱۷/۸۴۳	۵/۰۹۲	تأمین معقول نیازهای رشدی	۱۶/۰۸۴	۵/۰۲۶
ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی	۱۵/۹۵۱	۵/۲۸۴			

مندرجات جدول (۳) میانگین و انحراف معیار روش های مواجهه آموزش و پرورش جهانی شدن و نقش آن در نفوذ فکری و فرهنگی دشمن در دانش آموزان را نشان می‌دهد.

آزمون فرضیه ها

برای شناسایی روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و برای اولویت بندی این روش ها از آزمون فریدمن استفاده شده است. فرضیه اول: روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان کدامند؟ در تحلیل عاملی تأییدی، پژوهشگر به دنبال تأیید یک چارچوب سازه‌ای از پیش تعیین شده است. وی از پیش بر اساس تئوری های موجود ارتباط هر عامل با زیرمجموعه خاصی از متغیرها را معین ساخته و به دنبال تأیید آن‌ها می‌باشد.

جدول ۴. مقادیر آزمون های KMO و بارتلت برای بررسی مناسبت داده ها

ضریب کفایت نمونه گیری کی. ام. او	۰/۸۵۱	
آزمون کروی بودن بارتلت	کای. اسکور	۲۲۴۷/۹۴۶
	درجه آزادی	۷۸
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰

جدول (۴) نشان می دهد مقدار KMO برابر ۰/۸۵۱ و آزمون بارتلت با سطح ۰/۰۰۰ معنی دار است. بنابراین، با توجه به کفایت نمونه برداری و معنی داری آزمون بارتلت، ماتریس همبستگی داده ها برای تحلیل عاملی امکان پذیر است. پس از اطمینان از مناسبت و کفایت ماتریس همبستگی، می توان تحلیل عاملی را آغاز نمود.

جدول ۵. ماتریس همبستگی نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. مطالعه و تحقیق		۰/۳۶۲	۰/۸۴۴	۰/۴۲۱	۰/۳۷۵	۰/۹۳۹	۰/۲۱۰	۰/۳۷۲	۰/۷۵۹	۰/۹۲۳	۰/۴۲۱		
۲. نیازسنجی			۰/۴۱۰	۰/۳۴۰	۰/۳۹۹	۰/۲۵۷	۰/۵۱۳	۰/۲۱۰	۰/۲۱۱	۰/۳۵۵	۰/۲۴۷		
۳. ساماندهی فعالیت های فرهنگی			۱	۰/۲۱۰	۰/۳۸۴	۰/۸۳۹	۰/۱۴۸	۰/۱۵۸	۰/۶۸۷	۰/۸۳۷	۰/۱۲۰		
۴. گسترش فرهنگ معنویت				۱	۰/۱۸۹	۰/۱۹۸	۰/۳۷۸	۰/۳۳۷	۰/۱۶۴	۰/۲۱۳	۰/۴۳۰		
۵. سواد رسانه ای					۱	۰/۱۴۹	۰/۲۲۳	۰/۲۸۵	۰/۱۵۱	۰/۳۳۹	۰/۴۸۰		
۶. خنثی سازی نقشه ها						۱	۰/۲۰۷	۰/۲۶۴	۰/۸۰۸	۰/۹۷۴	۰/۳۷۹		
۷. خنثی سازی نقشه ها							۱	۰/۲۸۷	۰/۳۴۶	۰/۲۱۸	۰/۳۲۵		
۸. تقویت زبان فارسی								۱	۰/۱۵۶	۰/۲۹۲	۰/۲۴۸		
۹. بهاء دادن به علوم انسانی									۱	۰/۸۳۲	۰/۳۲۸		
۱۰. برقراری ارتباطات فرهنگی										۱	۰/۳۳۶		
۱۱. حمایت مادی											۱		
۱۲. تقویت رسانه ها												۱	
۱۳. تأمین نیازهای رشدی													۱

۱۳	۰/۵۲۴	۰/۳۷۹	۰/۱۸۴	۰/۲۸۰	۰/۳۰۰	۰/۴۳۰	۰/۲۷۰	۰/۶۱۰	۰/۲۸۰	۰/۳۱۰	۱
----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	---

جدول (۵) نشان می دهد که بین متغیرها تقریباً همبستگی خوبی وجود داشته و معنی دار و مثبت بوده است. جدول ۶. مقادیر اشتراکات متغیرها برای تبیین واریانس نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

متغیرها	مقدار اولیه	مقدار اشتراک استخراج شده	متغیرها	مقدار اولیه	مقدار اشتراک استخراج شده
مطالعه و تحقیق فرهنگی	۱/۰۰۰	۰/۹۵۹	تقویت زبان فارسی	۱/۰۰۰	۰/۷۲۶
نیازسنجی	۱/۰۰۰	۰/۶۸۶	بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی	۱/۰۰۰	۰/۹۵۴
ساماندهی فعالیت های فرهنگی	۱/۰۰۰	۰/۹۷۹	برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی	۱/۰۰۰	۰/۹۸۸
گسترش فرهنگ معنویت	۱/۰۰۰	۰/۵۲۳	حمایت مادی از آموزش و پرورش	۱/۰۰۰	۰/۹۹۹
سواد رسانه ای	۱/۰۰۰	۰/۹۹۹	تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون	۱/۰۰۰	۰/۹۳۹
خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی	۱/۰۰۰	۰/۹۶۸	تأمین معقول نیازهای رشدی	۱/۰۰۰	۰/۵۷۸
ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی	۱/۰۰۰	۰/۶۴۲			

بر اساس جدول (۶) مشخص می شود که مقدار اشتراکات تمام متغیرها در مقایسه با مقدار اولیه ماتریس همبستگی بالاتر از ۰/۵۰ می باشد. این نشان می دهد که عامل های تعیین شده، توانایی تحلیل عاملی را دارند.

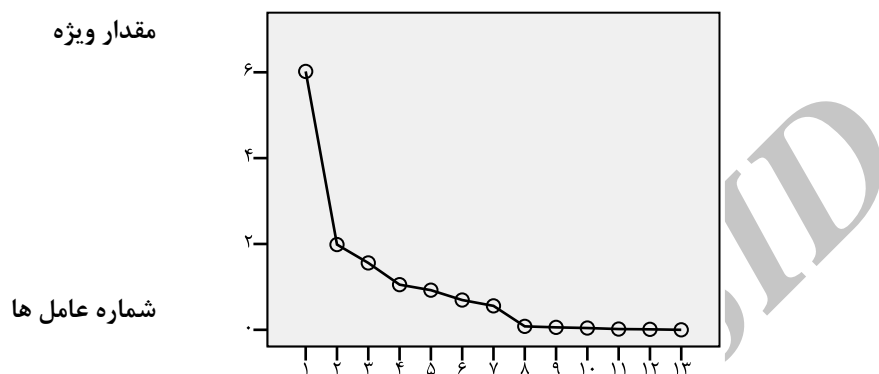
جدول ۷. کل واریانس تبیین شده متغیرها نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان به وسیله راه حل تحلیل عاملی

عامل ها	مقادیر ویژه اولیه			مجموع مجذورات بارهای عاملی قبل از چرخش			مجموع مجذورات بارهای عاملی بعد از چرخش		
	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی
مطالعه و تحقیق	۶/۰۲۰	۴۶/۳۰۴	۴۶/۳۰۴	۶/۰۲۰	۴۶/۳۰۴	۴۶/۳۰۴	۵/۷۵۸	۴۴/۲۹۳	۴۴/۲۹۳
نیازسنجی	۱/۹۸۶	۱۵/۲۷۹	۶۱/۵۸۳	۱/۹۸۶	۱۵/۲۷۹	۶۱/۵۸۳	۲/۰۱۲	۱۵/۴۷۸	۵۹/۷۷۱
ساماندهی فعالیت های فرهنگی	۱/۵۵۸	۱۱/۹۸۷	۷۳/۵۷۰	۱/۵۵۸	۱۱/۹۸۷	۷۳/۵۷۰	۱/۶۷۴	۱۲/۸۷۷	۷۲/۶۴۸
گسترش فرهنگ معنویت	۱/۰۵۲	۸/۰۹۲	۸۱/۶۶۲	۱/۰۵۲	۸/۰۹۲	۸۱/۶۶۲	۱/۱۷۲	۹/۰۱۴	۸۱/۶۶۲
سواد رسانه ای	۰/۹۲۴	۷/۱۰۶	۸۸/۷۶۷						
خنثی سازی نقشه ها	۰/۶۹۴	۵/۳۳۸	۹۴/۱۰۵						
ایجاد تفاهم فرهنگی	۰/۵۵۸	۴/۲۹۲	۹۸/۳۹۷						
تقویت زبان فارسی	۰/۰۸۰	۰/۶۱۸	۹۹/۰۱۶						
بهاء دادن به علوم انسانی	۰/۰۵۷	۰/۴۴۰	۹۹/۴۶۵						
برقراری ارتباطات فرهنگی	۰/۰۴۲	۰/۳۲۰	۹۹/۷۷۶						
حمایت مادی	۰/۰۱۸	۰/۱۳۷	۹۹/۹۱۳						
تقویت رسانه ها	۰/۰۱۱	۰/۰۸۷	۱۰۰/۰۰۰						
تأمین نیازهای رشدی	۰/۰۰۲	۰/۰۰۸	۱۰۰/۰۰۰						

در جدول (۷) ۴ عاملی که مقدار ویژه ی بزرگ تر از ۱ دارند ۸۱/۶۶۲ درصد از واریانس کل را برآورد می کنند (ستون درصد تراکمی) که برای ۴ عامل، مقدار خوبی است هرچه این مقدار به ۱۰۰ نزدیک تر باشد تفسیر تعداد عامل ها، بهتر صورت می گیرد. بلوک

مطالعه و تحقیق نیازسنجی ساماندهی فعالیت های فرهنگی گسترش فرهنگ معنویت

دوم شامل سه ستون تحت عنوان (مجموع مجذورات بارهای عاملی قبل از چرخش) است که مجموع ضرایب عامل چرخش داده نشده است. بلوک سوم شامل سه ستون تحت عنوان (مجموع مجذورات بارهای عاملی بعد از چرخش) است. که مربوط به حل عامل چرخیده است و واریانس را میان عامل ها یکنواخت توزیع می کند. بر خلاف چرخیده نشده که عامل اول سهم بیشتری از واریانس را توجیه می کند.

شکل ۱. نمودار مقدار ویژه برای هر عامل بر حسب آزمون اسکری نمودار برای تشخیص تعداد عامل های معتبر

شکل (۱) آزمون اسکری کتل نشان می دهد که ۴ عامل سمت چپ، واقعی هستند و عوامل سنگریز شده سمت راست، خطا محسوب می شوند. چون مقدار ویژه از بزرگ ترین مقدار ویژه شروع می شود همواره یک نمودار نزولی است. مقدار ویژه با استخراج عامل های بعدی به سرعت افت می کند. مقدار ویژه عامل پنجم کمتر از ۱ است. در نتیجه، عواملی که از مقادیر قابل قبول برخوردار هستند ۴ عامل می باشند که این ۴ عامل، میزان ۸۱/۶۶۲ (جدول ۷) از واریانس متغیرها را تبیین می نمایند.

جدول ۸. ماتریس عامل های چرخیده نشده

عامل های دارای مقدار ویژه بزرگ تر از ۱				متغیرها
۴	۳	۲	۱	
-۰/۰۰۸	-۰/۰۸۵	-۰/۱۲۲	۰/۹۶۸	مطالعه و تحقیق فرهنگی
۰/۶۳۲	۰/۴۳۹	۰/۲۳۹	۰/۱۹۴	نیازسنجی
-۰/۰۱۴	-۰/۰۷۵	۰/۰۹۴	۰/۹۸۲	ساماندهی فعالیت های فرهنگی
۰/۸۹۱	۰/۴۰۸	۰/۰۰۴	۰/۱۰۲	گسترش فرهنگ معنویت
-۰/۲۱۳	-۰/۰۳۱	۰/۹۳۶	۰/۲۷۵	سواد رسانه ای
-۰/۰۲۵	-۰/۰۷۵	-۰/۰۸۴	۰/۹۷۷	خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی
۰/۰۰۶	۰/۷۶۴	۰/۰۴۹	۰/۲۳۵	ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی
۰/۷۳۲	-۰/۲۷۱	۰/۳۲۷	۰/۱۰۳	تقویت زبان فارسی
-۰/۰۱۳	-۰/۰۸۰	-۰/۱۰۹	۰/۹۶۷	بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی
۰/۰۰۰	-۰/۰۷۷	-۰/۱۲۲	۰/۹۸۴	برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی
-۰/۲۱۳	-۰/۰۳۱	۰/۹۳۶	۰/۲۷۵	حمایت مادی از آموزش و پرورش

تقویت رسانه‌های رادیو و تلویزیون	۰/۹۶۴	-۰/۰۷۶	-۰/۰۶۵	-۰/۰۱۱
تأمین معقول نیازهای رشدی	۰/۲۶۰	۰/۰۵۸	۰/۷۱۰	-۰/۰۵۳

جدول (۸) ماتریس عامل‌های چرخیده نشده را نشان می‌دهد که شامل ضرایب ۱۳ متغیر در ۴ عامل استخراج شده است. هنگامی که این عامل با یکدیگر همبستگی ندارند، این ضرایب عامل‌ها، همان ضرایب همبستگی بین متغیرها در عامل محسوب می‌گردد. بنابراین، هر چه قدر مطلق این ضرایب به یک نزدیک تر باشد، عامل مورد نظر، نقش بیشتری در کل واریانس اعداد در متغیر مورد نظر دارد. حدسی که در این قسمت می‌توان زد این است که در ستون ۱ با توجه به مقادیر به دست آمده که تقریباً همگی بیشتر از ۰/۵ هستند، تمامی روش‌ها به جزء نیازسنجی (۰/۳۸۴)، گسترش فرهنگ معنویت (۰/۱۰۲)، سواد رسانه‌ای (۰/۲۷۵)، ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی (۰/۲۳۵)، تقویت زبان فارسی (۰/۱۰۳)، حمایت مادی از آموزش و پرورش (۰/۲۷۵)، تأمین معقول نیازهای رشدی دانش‌آموزان (۰/۲۶۰)، را می‌توان به عنوان اولین عامل در نظر گرفت.

جدول ۹. ماتریس عامل‌های چرخیده شده

متغیرها	عامل‌های دارای مقدار ویژه بزرگ تر از ۱			
	۱	۲	۳	۴
مطالعه و تحقیق فرهنگی	۰/۹۷۴	۰/۰۴۳	۰/۰۷۸	۰/۰۵۱
نیازسنجی	۰/۰۵۹	۰/۰۵۲	۰/۳۷۸	۰/۷۳۳
ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی	۰/۹۸۱	۰/۰۷۷	۰/۰۹۳	۰/۰۴۰
گسترش فرهنگ معنویت	۰/۰۳۳	۰/۰۳۵	۰/۴۳۵	۰/۷۲۵
سواد رسانه‌ای	۰/۱۰۷	۰/۸۹۳	۰/۰۳۱	۰/۰۸۲
خنثی سازی نقشه‌های ذهنی منفی	۰/۹۷۵	۰/۰۸۹	۰/۰۹۳	۰/۰۳۲
ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی	۰/۰۸۹	۰/۰۴۱	۰/۷۸۵	۰/۱۲۵
تقویت زبان فارسی	۰/۰۷۳	۰/۱۲۹	-۰/۳۴۵	۰/۷۶۵
بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی	۰/۹۷۰	۰/۰۶۱	۰/۰۸۶	۰/۰۳۵
برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی	۰/۹۸۸	۰/۰۴۷	۰/۰۹۰	۰/۰۴۶
حمایت مادی از آموزش و پرورش	۰/۱۰۷	۰/۹۹۰	۰/۰۳۱	۰/۰۸۲
تقویت رسانه‌های رادیو و تلویزیون	۰/۹۵۹	۰/۰۹۰	۰/۰۹۹	۰/۰۴۷
تأمین معقول نیازهای رشدی	۰/۱۴۲	-۰/۰۳۵	۰/۷۴۵	۰/۰۳۵

همانطور که در جدول (۱۰) مشاهده می‌شود روش (تقویت رسانه‌های رادیو و تلویزیون، ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی به صورت متمرکز، خنثی سازی نقشه‌های ذهنی منفی، برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی با کشورهای همگون، بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی نظری فرهنگ و ارزش‌های اسلامی، مطالعه و تحقیق در مورد مسایل فرهنگی) را می‌توان به عنوان عامل اول در نظر گرفت (به عبارت دیگر، این شش روش بر روی بار عاملی اول سوار می‌شوند) زیرا مقادیر آن‌ها در ستون اول بیشتر از ۰/۹۰ است. در ستون دوم دو روش (سواد رسانه‌ای، حمایت مادی از آموزش و پرورش) را می‌توان به عنوان عامل دوم مد نظر قرار داد (به عبارت دیگر، این دو روش بر روی بار عاملی دوم سوار می‌شوند) چون مقادیر آن‌ها در ستون دوم بیشتر از ۰/۸۰ است. دو روش (ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی، تأمین معقول نیازهای رشدی دانش‌آموزان) با مقادیر بیشتر از ۰/۷۰ در ستون سوم به عنوان عامل سوم مد نظر قرار گرفتند (به عبارت دیگر، این سه استراتژی بر روی بار عاملی سوم سوار می‌شوند). و بالاخره، سه روش (نیازسنجی، گسترش فرهنگ معنویت، تقویت زبان فارسی) با مقادیر بیشتر از ۰/۷۰ در ستون چهارم به عنوان عامل چهارم مد نظر قرار گرفتند (به عبارت دیگر، این سه استراتژی بر روی بار عاملی چهارم سوار می‌شوند).

فرضیه دوم: نقش آموزش و پرورش برای مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش‌آموزان چگونه است؟

جدول ۶. آزمون تی تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین روش‌های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن

در نفوذ فکری و فرهنگی دشمن در دانش آموزان

متغیر		ارزش آزمون=۱۸				
فاصله اختلاف با ۹۵٪ اطمینان		اختلاف میانگین	معناداری sig	درجه آزادی df	t	
پایین تر	بالا تر					
۱/۶۲۰	۰/۲۸۱	۰/۹۵۱	۰/۰۰۶	۲۲۳	۲/۷۹۹	مطالعه و تحقیق فرهنگی
۴/۷۳۰	۳/۲۱۶	۳/۹۷۳	۰/۰۰۰	۲۲۳	۱۰/۳۳۸	نیازسنجی
۱/۵۲۹	۰/۱۹۴	۰/۸۶۲	۰/۰۱۲	۲۲۳	۲/۵۴۲	ساماندهی فعالیت های فرهنگی
-۸/۱۰۴	-۸/۸۳۳	-۸/۴۶۹	۰/۰۰۰	۲۲۳	-۴۵/۸۰۱	گسترش فرهنگ معنویت
۱۰/۹۰۲	۹/۰۴۴	۹/۹۷۳	۰/۰۰۰	۲۲۳	۲۱/۱۵۹	سواد رسانه ای
۱/۵۱۴	۰/۱۷۳	۰/۸۴۴	۰/۰۱۴	۲۲۳	۲/۴۸۰	خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی
-۰/۳۳۹	-۱/۶۶۹	-۱/۰۰۴	۰/۰۰۳	۲۲۳	-۲/۹۷۶	ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی
-۷/۸۰۴	-۸/۶۷۷	-۸/۲۴۱	۰/۰۰۰	۲۲۳	-۳۷/۱۸۹	تقویت زبان فارسی
۱/۵۶۹	۰/۲۳۵	۰/۹۰۲	۰/۰۰۸	۲۲۳	۲/۶۶۵	بهاء دادن به علوم انسانی و تقویت مبانی
۱/۶۲۰	۰/۲۸۱	۰/۹۵۱	۰/۰۰۶	۲۲۳	۲/۷۹۹	برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی
۱۰/۹۰۲	۹/۰۴۴	۹/۹۷۳	۰/۰۰۰	۲۲۳	۲۱/۱۵۹	حمایت مادی از آموزش و پرورش
۱/۵۰۷	۰/۱۷۱	۰/۸۳۹	۰/۰۱۴	۲۲۳	۲/۴۷۵	تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون
-۰/۲۸۶	-۱/۶۲۴	-۰/۹۵۵	۰/۰۰۵	۲۲۳	-۲/۸۱۲	تأمین معقول نیازهای رشدی

جدول (۶) نشان می دهد که مقدار آزمون تی در سطح معنا دار ۰/۰۵ برای متغیرهای روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن معنی دار است ($p < ۰/۰۵$). سطح معناداری در متغیر مطالعه و تحقیق در مورد مسایل فرهنگی (۰/۰۰۶)، متغیر ساماندهی فعالیت های فرهنگی به صورت متمرکز (۰/۰۱۲)، متغیر خنثی سازی نقشه های ذهنی منفی (۰/۰۱۴)، متغیر ایجاد تفاهم و یکپارچگی فرهنگی (۰/۰۰۳)، متغیر بهاء دادن به علوم انسانی (۰/۰۰۸)، متغیر برقراری و تقویت ارتباطات فرهنگی با کشورهای همگون (۰/۰۰۶)، متغیر تقویت رسانه های رادیو و تلویزیون (۰/۰۱۴) و متغیر تأمین معقول نیازهای رشدی دانش آموزان (۰/۰۰۵) بوده و در سایر متغیرها (۰/۰۰۰) می باشد. پس سطح معناداری در همه متغیرها کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین، در فاصله اطمینان ۹۵٪ فرض صفر رد می شود و تفاوت میانگین معنی دار بوده و حاصل تصادف نیست. می توان چنین نتیجه گرفت که روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن در نفوذ فکری و فرهنگی دشمن در دانش آموزان نقش داشته است.

بحث و نتیجه گیری

هدف مطالعه حاضر بررسی روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن و نقش آن در نفوذ فکری و فرهنگی دشمن در دانش آموزان است. آثار مثبت و منفی جهانی شدن مورد بررسی قرار گرفت. یافته های تحقیق نشان داد که چهار عامل (مطالعه و تحقیق، نیازسنجی، ساماندهی فعالیت های فرهنگی، و گسترش فرهنگ معنویت) از بین ۱۳ متغیر دارای بار عاملی هستند. نتایج دیگر نشان داد که روش های مواجهه آموزش و پرورش با جهانی شدن در نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان نقش دارد. همسو با این تحقیق، صبوری خسروشاهی (۱۳۸۹) در مورد نحوه تأثیرگذاری «جهانی شدن» بر آموزش و پرورش ایران و عمده ترین چالش های احتمالی که نظام آموزش و پرورش ما در آینده با آن روبه رو است، نشان داد با اتخاذ راهبردهای آموزشی مطلوب و مؤثر از جمله ارائه طرح های پژوهشی متناسب با فرهنگ جامعه و ترویج فرهنگ درست می توان بر چالش های پیش رو فایق آمد. همچنین همسو با تحقیق حاضر، پورامیرآباد (۱۳۸۸) به این نتیجه دست یافت که فرایند جهانی شدن، صرفاً معطوف به یک فرهنگ جهانی نیست، بلکه این امکان تولید فرهنگ خاص و تقویت خاص گرایی فرهنگی را هم فراهم می سازد.

مهم ترین تأثیر مثبت جهانی شدن تبادل سریع فرهنگ و یکپارچه سازی آن در عصر جهانی شدن است. و جایگزینی فرهنگ غربی با فرهنگ ملی و اسلامی از جمله آثار مهم منفی جهانی شدن تلقی می شود. آموزش و پرورش به عنوان اولین و اصلی ترین متولی آموزش و انتقال فرهنگ و ارزش های اسلامی به دانش آموزان در کشور محسوب می شود. تقویت آموزش و پرورش، راه های نفوذ فرهنگ غربی را به اذهان دانش آموزان را مسدود می سازد.

پس با توجه به اینکه فرهنگ همان مایه های رفتاری یک ملت می باشد، در نفوذ فرهنگی غرب، اعتقادات و باورهای مردم را مورد هدف قرار می گیرند. به همین دلیل این نوع نفوذ در بین انواع نفوذ نظامی، سیاسی، اقتصادی نقش اساسی را بازی می کنند. به عبارت دیگر، ملتی که استقلال فرهنگی ندارد، به طور یقین در هیچ زمینه ای نیز مستقل نخواهد بود. بر این اساس، مقدمه نفوذ نظامی بر یک منطقه، تهاجم فرهنگی علیه آن منطقه است، و تنها ملتی از چنین هجمات و نفوذها، پیروز از میدان خارج می شود که شناخت کاملی از فرهنگ، آداب و رسوم بومی خود داشته باشد. البته، مبارزه با نفوذ فرهنگی غرب به معنای مبارزه با پیشرفت جهانی شدن نیست، بلکه به معنای دریافت فن آوری روز بصورت آگاهانه است که با فرهنگ بومی و اسلامی منطبق باشد. تحت این شرایط، فن آوری مدرن وارد مرزهای کشور می شود ولی سواد رسانه اجازه نمی دهد که مدها و آداب و رسوم در قالب بسته های آموزشی و فرهنگی غرب به داخل کشور انتقال و توزیع شود.

منابع و مراجع فارسی

احمدی نژاد، علی و مجیدی، رضا، بررسی راه های تقویت و حفظ دینداری و دین باوری نسل جوان در برابر تهاجم فرهنگی غرب، پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

افروغ، عماد، ۱۳۸۷، ما و جهانی شدن، چاپ اول، تهران، انتشارات سوره مهر.

الحمادی، عبدالله، ما و مظاهر جهانی شدن، ترجمه عبدالله نکونام قدیمی، همشهری، سال هفتم، شماره ۲۲۴۳، ۱۳۸۱، ۱۰-۱۲.

بهکیش، محمد مهدی، ۱۳۸۰، اقتصاد ایران در بستر جهانی شدن، چاپ اول، تهران، انتشارات نی.

بیات، عبدالرسول و دیگران، ۱۳۸۶، فرهنگ واژه ها، چاپ سوم، قم، انتشارات اندیشه و فرهنگ اسلام.

پورامیرآباد، حسن، نگرش راهبردی به پدیده جهانی شدن فرهنگ و پیامدهای آن، مرکز مطالعات و اطلاعات فرهنگ استراتژیک (فرهنگی، اجتماعی و سیاسی)، ۱۳۸۸، <http://sicsc.persianblog.ir/post/53>

تهرانیان، مجید و همکاران، ۱۳۸۰، جهانی شدن - چالش ها نامنی ها، به اهتمام اصغر افتخاری، چاپ اول، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.

جاسبی، عبدالله، ۱۳۸۱، کلیاتی پیرامون جهانی شدن، چاپ اول، تهران، انتشارات دفتر فرهنگ مقاومت.

جمالی، مصطفی، ۱۳۸۲، جهانی شدن و دین (مجموعه مقالات)، چاپ اول، تهران، انتشارات روزنه.

حجازی، محمدحسن، ۱۳۸۲، جهانی شدن و دین (مجموعه مقالات)، چاپ اول، تهران، انتشارات روزنه.

دهشیار، حسین، لیبرالیسم؛ جوهره جهانی شدن، مجله اطلاعات سیاسی-اقتصادی، دوره پنجاه و چهارم، شماره ۲۶۸-۲۶۷، ۱۳۸۸، ۴۸-۵۵.

رادفر، رضا؛ خمسه، عباس، بررسی تأثیرات جهانی شدن بر توسعه فناوری و نوآوری، مجله رشد فناوری، دوره چهارم، شماره ۱۶، ۱۳۸۷، ۳۳-۴۶.

رحمانی، محمد و رحمانی، هادی، بررسی نقش جهانی شدن تحقیق و توسعه بر نوآوری، دهمین کنفرانس بین المللی مدیریت، چالش ها و راه کارها، مقاله های همایش های ایران، ۱۳۹۲.

رضایی، علی، بررسی راه های افزایش گرایش عملی جوانان به مسائل دینی از نگاه فرهنگ اسلامی، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

سریع القلم، محمود، ۱۳۸۴، ایران و جهانی شدن، چاپ اول، تهران، انتشارات مرکز تحقیقات استراتژیک.

سلیمی محمدحسین و نصیری محسن، مدل استراتژی نوآوری محصول و تأثیر جهانی شدن تحقیق و توسعه بر آن، ششمین همایش مراکز تحقیق و توسعه صنایع و معادن، تیر ۱۳۸۶.

صوری خسروشاهی، حبیب، آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن؛ چالش ها و راهبردهای مواجهه با آن، فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن، دوره ۱، شماره ۱، ۱۳۸۹، ۱۵۳-۱۹۶.

صبوری خسروشاهی، حبیب، کاوسی، اسماعیل، حقیقی، محمدرضا، ۱۳۹۱، جهانی شدن و تحول در آموزش و پرورش، چاپ اول، تهران، انتشارات مشق شب.

کیانی، داوود، فرهنگ جهانی؛ اسطوره یا واقعیت. فصلنامه مطالعات ملی، دوره سوم، شماره ۱۰، ۱۳۸۰، ۵۶-۶۹.

گل محمدی، احمد، ۱۳۸۳، جهانی شدن فرهنگ و هویت، چاپ اول، تهران، انتشارات نی.

گل محمدی، احمد، ۱۳۸۶، جهانی شدن فرهنگ و هویت، چاپ سوم، تهران، انتشارات نی.

لقمانی، احمد، ۱۳۸۵، جوانان و بینش های ناب، چاپ اول، قم، انتشارات بهشت بینش.

مردیها، مرتضی، ۱۳۸۵، مبانی نقد فکر سیاسی، چاپ اول، تهران: انتشارات نی.

معیدفر، سعید، ۱۳۸۲، جهانی شدن و دین؛ فرصت‌ها و چالش‌ها (مجموعه نشست‌ها)، چاپ اول، قم، انتشارات احیاگران.

موحد، مجید، ۱۳۸۲، جهانی شدن و دین؛ فرصت‌ها و چالش‌ها (مجموعه نشست‌ها)، چاپ اول، قم، انتشارات احیاگران.

هاشمی، مریم، تقویت دین باوری در جوانان. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته علوم و قرآن حدیث، تهران: دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۸۰.

منابع و مراجع انگلیسی

Albrow, Martin and Elizabeth King (eds.) (1990). *Globalization, Knowledge and Society* London: Sage. [ISBN 978-0803983243](#).

Bortolotti, Bernardo., Fantini , Marcella. and Siniscalco, Domenico. (2003) "Privatization around the world: Evidence from panel data", *Journal of Public Economics*, 88, 305-332.

Castells, Manuel . (1997). *The Power of Identity*. Oxford, U.K.: Blackwell.

Castells, Manuel. (1998) *End of the Millennium*, Oxford: Blackwell

Castells, Manuel. (2001) '*Information technology and global capitalism*' in W. Hutton and A.

Findlay, Ronald and O'Rourke, Kevin. (2001). Commodity market integration, 1500– 2000. Paper presented at the National Bureau of Economic Research Globalization in Historical Perspective, 4–5 May, Santa Barbara, Calif

Hirst, Paul. (2001). "Between the Local and the Global: Democracy in the Twenty-First Century," in Axtmann, Roland, (ed.), *Balancing Democracy*, London: Continuum, pp. 255-311.

Lechner, Frank. J. (2009). *Globalization; the Making of world Society*, New York: Wiley-Black well.

McGrew, Anthony. (2002) '*Transnational democracy: theories and prospects*', in A. Carter and G. Stokes (eds), *Democratic Theory Today*, Cambridge: Polity

Oman, Charles. (1996). "The Policy Challenges of Globalization and Regionalization", OECD Development Centre, Policy Brief No. 11, p. 5.

Richter, Emanuel. & Scholte, Jan. Aart. (1999). "The Globalization of World Politics", as cited in J. Baylis and S. Smith (eds.), *The Globalization of World Politics, An Introduction to International Relations* (New York: Oxford University Press, 1999), p. 15.

Rothenberg, Laurence. E. (2003). *Globalization 101: The Three Tensions of Globalization*. New York: The American Forum of Global Education.

Suárez-Orozco, Marcelo M. and Desirée Baolian Qin-Hilliard, (2004). *Globalization - Culture and Education in the New Millennium* published in association with the Ross .I

پیوست ها

پیوست ۱. پانویست ها

- 1.globalization
2. Castells
3. Oman

4. Albrow & King
5. Richter & Scholte
6. The International Monetary Fund
7. McGrew
8. Hirst
9. Bortolotti, Fantini & Siniscalco
10. Lechner
11. Rothenberg
12. Media literacy

پیوست ۲. پرسشنامه نقش آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن از طریق نفوذ افکار و فرهنگ بیگانه در دانش آموزان

مؤلفه ها	ردیف	گویه ها	خیلی مخالفم ۱	مخالفم ۲	نظری ندارم ۳	موافقم ۴	خیلی موافقم ۵
مطالعه و تحقیق	۱	مطالعه و تحقیق در مورد مسایل فرهنگی جامعه مسیر فکری دانش آموزان را تغییر می دهد.					
	۲	پیگیری مسایل فرهنگی و فکری نیازمند توجه همه جانبه به جریان پرورشی و آموزشی دانش آموزان می باشد.					
	۳	عدم وجود تحقیقات منظم و هدفمند فکری و فرهنگی در آموزش و پرورش، دانش آموزان را بیشتر در فرآیند جهانی شدن قرار می دهد.					
نیازسنجی	۴	بررسی نیازهای رشد فرهنگی و فکری دانش آموزان در نظام آموزشی باید در اولویت قرار گیرد.					
	۵	ارزیابی نیازها از نفوذ فکری و فرهنگی بیگانه در دانش آموزان جلوگیری می کند.					
ساماندهی فعالیت های فرهنگی	۶	تأمین نیازهای دانش آموزان مستلزم صرف هزینه و بررسی امکانات برای ترویج فرهنگ و ارزش های اسلامی است.					
	۷	فعالیت های فرهنگی دانش آموزان باید در راستای اهداف نظام جمهوری اسلامی تنظیم و هدایت صورت گیرد.					
	۸	ارزش های اسلامی را می توان از طریق غنی سازی فعالیت های فرهنگی به دانش آموزان منتقل ساخت.					
گسترش فرهنگ معنویت	۹	بخشی از فعالیت های فکری و فرهنگی دانش آموزان را می توان با همکاری سایر نهادهای فرهنگی انجام داد.					
	۱۰	ترغیب دانش آموزان به انجام فعالیت های دینی از ورود افکار و فرهنگ مخرب بیگانه به ذهن آنان جلوگیری می کند.					
	۱۱	اجرای مراسم های دینی در کنار فرآیند آموزش به حفظ ارزش های اسلامی در دانش آموزان کمک می کند.					
سواد رسانه ای	۱۲	ارزش گذاری به فعالیت های معنوی از نفوذ فرهنگ و افکار بیگانه جلوگیری می کند.					
	۱۳	معرفی ابزارهای آموزشی بدون توجه به جنبه های فرهنگی بیگانه باید در برنامه های تعلیم و تربیت دانش آموزان وجود داشته باشد.					
	۱۴	نحوه استفاده صحیح ابزارهای جدید آموزشی و تبلیغاتی باید به دانش آموزان آموزش داده شود.					
	۱۵	دانش آموزان باید از ابزارهای استفاده کنند که با فرهنگ و ارزش های اسلامی مغایر نداشته باشد.					
خنثی سازی	۱۶	با تقویت فرهنگ و افکار بومی و منطقه ای می توان از تأثیر نقشه های شوم بیگانه در دانش آموزان جلوگیری نمود.					

					با آموزش مهارت های فکری و فرهنگی می توان دانش آموزان را از نقشه های منفی بیگانه مطلع ساخت.	۱۷	نقشه های
					در طرح نقشه های منفی، افراد دارای ضعف فرهنگی مورد هدف قرار می گیرند.	۱۸	ذهنی منفی
					تقویت بنیان فرهنگ اصیل ایرانی-اسلامی باعث یکپارچگی فرهنگی در آنان می شود.	۱۹	ایجاد تفاهم و
					ارزش و اهمیت فرهنگ های بومی با گرایش اسلامی باید به دانش آموزان گوشزد شود.	۲۰	یکپارچگی
					تفاهم و همدلی فکری و فرهنگی فقط از طریق کنار گذاشتن تعصبات قومی انجا پذیر است.	۲۱	فرهنگی
					آموزش زبان فارسی باید محتوای درسی دانش آموزان با تکیه بر فرهنگ غنی اسلامی را مورد هدف قرار دهد.	۲۲	تقویت زبان
					تقویت زبان فارسی به عنوان یک زبان رسمی به همدلی بیشتر دانش آموزان منجر می شود.	۲۳	فارسی
					بخاطر وجود محتوای غنی فرهنگ اسلامی به زبان فارسی باید به این زبان به طور جدی توجه شود.	۲۴	
					تقویت رشته های علوم انسانی باعث ارتقای سطح فکری و فرهنگی دانش آموزان می شود.	۲۵	بهاء دادن به
					علوم انسانی سرچشمه تمامی معرفت های انسان و انتقال فرهنگ اسلامی به دانش آموزان است.	۲۶	علوم انسانی و
					انسجام و دوام فکری و فرهنگی بیشتر به گسترش علوم انسانی در مدارس بستگی دارد.	۲۷	تقویت مبانی
					فرهنگ اسلامی سایر کشورهای اسلامی باید مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد.	۲۸	برقراری و
					همسانی با فرهنگ های اسلامی از نفوذ افکار و فرهنگ غربی جلوگیری می کند.	۲۹	تقویت ارتباطات
					ارتباط با کشورهای اسلامی باید در چارچوب فرهنگ بومی اسلامی صورت گیرد.	۳۰	فرهنگی
					بر طرف کردن نیازهای معیشتی معلمان باید مورد توجه مسئولان آموزش و پرورش قرار گیرد.	۳۱	حمایت مادی از
					عامل اصلی انگیزه در معلمان برای توجه کامل به مسائل فرهنگی و ترویج فرهنگ اسلامی و بومی، مرتفع نمودن نیازهای مادی آنان است.	۳۲	آموزش و پرورش
					توجه به نیازهای مادی معلمان از انحراف فکری و فرهنگی و انتقال اطلاعات فرهنگی متناسب با فرهنگ اسلامی جلوگیری می کند.	۳۳	
					صدا و سیما باید در مورد انتقال فرهنگ درست اسلامی با آموزش و پرورش همکاری داشته باشد.	۳۴	تقویت
					برنامه های صدا و سیما باید چارچوب نظام اسلامی به آموزش دانش آموزان اقدام نماید.	۳۵	رسانه های رادیو
					غنی سازی برنامه های تلویزیونی و رادیویی باید متناسب رشد فکری و فرهنگی دانش آموزان صورت گیرد.	۳۶	و تلویزیون
					در انتقال فرهنگ اسلامی باید به مراحل رشد دانش آموزان توجه شود.	۳۷	تأمین معقول
					برداشتن موانع ابعاد رشد دانش آموزان در زمینه های فرهنگی از وظایف مهم آموزش و پرورش است.	۳۸	نیازهای رشدی
					نفوذ فرهنگ و افکار بیگانه ناشی از وجود مسائل رشدی دانش آموزان است.	۳۹	